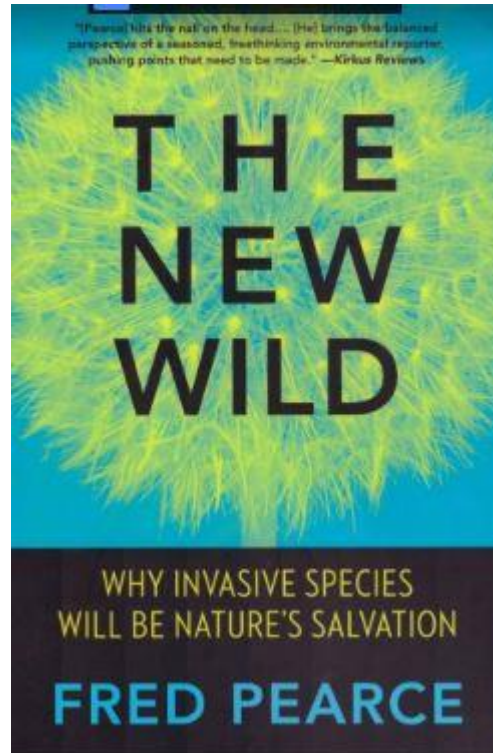

The New Wild – Fred Pearce

Why Invasive Species will be Nature's Salvation

.Beacon Press – Boston, Massachusetts, USA, 2015, 245pp

כשאנו קוראים את הכותרת וביחוד את כותרת המשנה, אנו משפשפים חזק את העינים ולא מאמינים
זה נראה כאנטיתיזה לכל מה שאנחנו חושבים ונלחמים עליו יום יום להגנת פרפרינו והביוטופים
שלהם בפני המינים הפולשים ה"נוראים" שמביאים עלינו כליה ומאיימים להשמיד את כל היקר לנו.
והנה מגיע המחבר עם תובנות אחרות לגמרי והסתכלות שונה על התהליכים שהאנושות מכתובה
ומשנה את הטבע סביבנו.

פרד פירס, עיתונאי איכות סביבה ותיק, כתב במשך שנים רבות בזעם על המינים הפולשים. הם היו
עבורו הפולשים המרושעים שמקלקלים את הטבע הטהור ואת המערכת האקולוגית הטבעית.
למעשה הוא ביטא את מה שרוב מדעני איכות הסביבה ושמירת הטבע חושבים. אבל אולי החשיבה
המסורתית הזאת שגויה? אולי להיפך; שומרי איכות הסביבה צריכים להלל את הפולשים?
בספר "הטבע החדש" מוליך אותנו המחבר במסע דרך שש יבשות כדי לגלות מחדש איך שמירת
איכות הסביבה צריכה להתייחס לשינויים האלה. פירס מראה שקבוצה הולכת וגדלה של מדענים
מביטה מחדש איך המינים השונים פועלים בטבע; עלינו להלל את הדינמיקה של המינים הפולשים
ואת המערכות האקולוגיות החדשות שהם יוצרים. בתקופה של שינויי האקלים הגלובליים והנזק
האקולוגי הנרחב הכרחי עבורנו לעזור לטבע להתחדש ול"חבק" את האקולוגיה החדשה – פירס
מראה לנו שזו הדרך הטובה ביותר שלנו להתייחס לשינויים האלה. להיות מדען איכות הסביבה
במאה העשרים ואחת, אומר לנו פירס בספרו, משמעותו לחגוג את הטבע הפראי ויכולתו להשתנות.

במקום לסכם את הספר אביא מספר דוגמאות ממנו:

באיי הוואי יש כאלף וחמש מאות מינים של צמחי בר מקוריים שקדמו להגעת הפולינזים. אלה הביאו עימם בסירות הקנו שלהם, שנים רבות לפני הגעת האדם הלבן את הצמחים שהם היו זקוקים להם למחייתם ולתיפקודם ביום יום כמו את עץ האגוז ההודי מאיי מולוקה ממנו הם בנו את סירותיהם וממנו הפיקו שמן מאור למנורות. הגעת האדם הלבן הוסיפה מיני רבים נוספים; כאלה שהובאו במכוון וכאלה שנספחו אליהם שלא במכוון. המצב כיום הוא שבאיי הוואי יש כ- 2500 מיני צמחים. האם נוכל להגיד שעושר המינים פחת? בוודאי שלא, ההיפך הוא הנכון. האם הוכחד מין צמחים מקורי – התשובה שלילית! אך התשובה אינה שלמה; הפגיעה בעופות קרקע ללא יכולת מעוף הסתיימה ברב האיים הנידחים בהכחדתם. וספציפית בהוואי סוג של רלית, RAIL HAWAIIAN, הוכחד לאחר שנראה לאחרונה באי המרכזי בשנת 1884. האי הגעשי אסונסיון בדרום האוקיאנוס האטלנטי - בערך באמצע הדרך בין ברזיל לאפריקה, היה קירח לגמרי עד הגעת האדם. צ'רלס דרווין שביקר בו בשנת 1836 התלונן על שממונו נטול העצים. מבקר נוסף וויליאם הנרי וובסטר כינה אותו שממה איומה בודדת באוקיאנוס. והיום? הוא נקרא ההר הירוק – MOUNTAIN GREEN. איך קרה שינוי קיצוני הזה? מושלי האי הבריטיים, בוטנאים ומתיישביו הביאו לכאן במאה התשע עשרה עצים מכל העולם. כל אונייה שעגנה בחופיו הביאה צמחים נוספים. הביאו ברושים מדרום אפריקה, ארזים מברמודה, גויאבות מברזיל, לילך מאירן, עצי דובדבנים מיפן, עצי אורן מאיי האוקיאנוס השקט ועוד מאות מיני צמחים אחרים. הפסגה שנמצאת תדיר בתוך ענן יצרה עד מהרה יער גשם סבוך שבפסגתו מקבץ בלתי חדיר של עצי במבוק אסייתיים.

הספר המעניין הזה נמכר בכריכה רכה בעשרים דולר ארה"ב והוא אחד ממספר ספרים דומים שראו אור בשנים האחרונות ובהם ה"בשורה" על המערכות האקולוגיות החדשות שהאנושות יוצרת ונכנסת לתוכן. גם בעולם הפרפרים המצומצם של ישראל יש דוגמאות לכך. לא מכבר ביקרתי במשרד ארכיטקטים שעוסק בהכנת תכנית גינון לגבעה הגדולה בדרום בת-ים. הצעתי להם להתבונן בטבע העירוני של בת ים ולכוון את הצמחייה החדשה כך שגם תיתן חיים לפרפרים. אינטואיטיבית הזמנתי את אחד הארכיטקטים לצאת איתי מחוץ למבנה הישן בשכונת מונטיפיורי בה הוא ממוקם. רציתי להראות לו איך פרפרים יכולים לחיות גם בטבע עירוני. בחריצי מדרכת הכניסה ובשוליה הלא מושקים ראיתי צמחים פולשים: מיני ירבוז, חלבלוב, וגם ארכובית וקוטב. ואמנם תוך דקות הראיתי לו כיצד כחליל הקוטב שוכן בהנאה בחצר הנטושה של משרדו. "האם הכנסתם את הארכובית לתוכנית השתילה שלכם? זהו צמח חסכן במים שיכול לגדול ללא שום השקיה כשהוא פורח רב חדשי הקיץ..." אבל הארכיטקטים האלה לא קראו עדיין את הספרים הנכונים וגרוע מזה גם עירית בת-ים הוציאה את העבודה לארכיטקטים מהדור הישן שיתכננו גינה עתירת טפטפות וממטרות.

כתב: דובי בנימיני